

ОЦІНКА ВПЛИВУ НА ДОВКІЛЛЯ: ВІЙНА ТРИВАЄ, ПРОБЛЕМИ ЗАГОСТРЮЮТЬСЯ

Маджд С.М.

Національний університет харчових технологій
madzhd@ukr.net

Щодня кількість жертв від російського вторгнення на територію України невпинно зростає. Найжахливішими наслідками вторгнення російських окупаційних військ для нашої країни є втрати серед мирних жителів і військовослужбовців. Проте, і завдана шкода довкіллю, така як: руйнування природних екосистем, знищення рослинного і тваринного світу, забруднення атмосфери, гідросфери та літосфери, руйнування природно-заповідного фонду теж має жахливі наслідки для нашої держави [1-2].

В Україні з кожним днем війни погіршується екологічна ситуація та завдається непоправна шкода навколишньому природному середовищу, що є одним із бар'єрів на шляху до євроінтеграції України. Оскільки, підписавши угоду про асоціацію з Європейським Союзом, Україна взяла на себе низку зобов'язань із запровадження на своїй території відпрацьованих європейцями практичних механізмів охорони навколишнього природного середовища, які знайшли своє відображення у прийнятому 23 травня 2017 року Законі України «Про оцінку впливу на довкілля». Цей закон став першим здобутком України на шляху імплементації горизонтальної Директиви ЄС 2011/92/ЄС Про оцінку впливу окремих державних і приватних проектів на навколишнє середовище, так як забезпечував правове поле та врегульовував механізми здійснення впровадження в Україні європейської моделі процедури оцінки впливу на довкілля.

Оцінка впливу на довкілля носить превентивний характер оскільки є ключовим елементом попередження забруднення довкілля в усіх розвинених країнах світу. Процес оцінки ймовірних наслідків промислової діяльності для довкілля та здоров'я людей на етапі планування такої діяльності є обов'язковою процедурою, яка передуює провадженню діяльності суб'єктом господарювання. Запропонований на законодавчому рівні механізм впровадження європейської моделі оцінки впливу на довкілля зазнав ряду складностей у практичній реалізації за рахунок ведення військових дій на території нашої країни, що не дозволяють гарантувати державі повною мірою належний рівень екологічної безпеки своїм громадянам та навколишньому природному середовищу, що їх оточує [2-3]. Оскільки, на рівні держави, пріоритетним є гарантування недоторканості держави над гарантуванням екологічної безпеки в умовах війни 01.08.2023 року були внесені зміни та доповнення до Постанови Кабінету Міністрів України Про затвердження критеріїв визначення планованої діяльності, яка не підлягає оцінці впливу на довкілля, та критеріїв визначення розширень і змін діяльності та об'єктів, які не підлягають оцінці впливу на довкілля № 1010 від 13.12. 2017 року, згідно з якими визначаються критерії визначення планованої діяльності, яка не підлягає оцінці впливу на довкілля. А саме, оцінці впливу на довкілля не підлягає планована діяльність для об'єктів першої та другої категорії, у разі, коли вона спрямована виключно на забезпечення оборони та енергетичної безпеки держави, ліквідацію наслідків надзвичайних ситуацій, наслідків військової агресії Російської Федерації проти України, а саме діяльність з [4]:

- будівництва об'єктів військового та оборонного призначення, які використовуються виключно для забезпечення оборони держави та на які поширюються вимоги законодавства про державну таємницю;

- будівництва повітряних ліній електропередачі напругою 220 кВ і більше та підстанцій напругою 330 кВ і більше у період воєнного стану, а також розміщення у період воєнного стану мобільних генеруючих /газотурбінних установок та пов'язаних з ними газових та електричних мереж, вузлів обліку, іншого пов'язаного обладнання в межах земельних ділянок, на яких розташовані об'єкти газотранспортної системи;

- відновлення окремих конструкцій будівель і споруд з метою ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій та відновлення функціонування об'єктів, призначених для забезпечення життєдіяльності населення, без зміни їх геометричних розмірів;

- відновлення з метою досягнення експлуатаційно придатного стану пошкоджених або зруйнованих внаслідок військової агресії Росії проти України та бойових дій об'єктів, призначених для життєдіяльності населення (об'єктів, що забезпечують: газопостачання; постачання електричної енергії; транспортування та постачання теплової енергії; централізоване водопостачання; централізоване водовідведення), шляхом їх поточного або капітального ремонту, реконструкції (без підвищення класу наслідків відповідальності об'єкта та у межах раніше відведених земельних ділянок, без зміни геометричних розмірів об'єкта);

- відновлення об'єктів, автомобільних доріг загального користування державного та місцевого значення, що мають чотири чи більше смуги руху, або реконструкція та/або розширення наявних смуг руху до чотирьох і більше, за умови їхньої безперервної протяжності 10 км і більше; автомобільних доріг першої категорії; магістральних залізничних ліній загального користування; гідротехнічних споруд морських та річкових портів, які можуть приймати судна тоннажністю понад 1350 т.; глибоководних суднових ходів, у тому числі у природних руслах річок, спеціальних каналів на суходолі та у мілководних морських акваторіях, придатних для проходження суден тоннажністю понад 1350 т. та інших залізничних колій і споруд, що пошкоджені або зруйновані внаслідок військової агресії Російської Федерації проти України з початку та у період дії правового режиму воєнного стану, шляхом проведення робіт з нового будівництва зруйнованих та реконструкції, капітального ремонту пошкоджених об'єктів та споруд без підвищення класу наслідків об'єктів будівництва;

- виробництво боєприпасів до безпілотних систем та бойових частин безпілотних систем.

Отже, в умовах ведення бойових дій на території України вкрай складно дотримуватись норм екологічної безпеки і ефективно впроваджувати заходи щодо раціонального природокористування та охорони навколишнього природного середовища, оскільки реалізація європейської моделі оцінки впливу на довкілля, яка б сприяла запровадженню європейських механізмів охорони навколишнього середовища та прискорила б інтеграцію України на шляху до Європейського Союзу вкрай ускладнена. В умовах війни для держави першим пріоритетом є не дотримання превентивних заходів охорони довкілля, а забезпечення оборони та енергетичної безпеки держави, ліквідація наслідків надзвичайних ситуацій, що виникли в наслідок військової агресії Російської Федерації проти України.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Маджд С.М. Екологічні виклики сталому розвитку суспільства в умовах військових дій // С.М. Маджд / «Актуальні проблеми, шляхи та перспективи розвитку ландшафтної архітектури, садово-паркового господарства, урбоекології та фітомеліорації»: III Міжнарод. наук.-практич. конф., 21.09.2023 р.: тези доп. Біла Церква: 2023. С. 72-74.

2. Маджд С.М. Сталий розвиток українського суспільства в умовах війни: еколого-економічні аспекти // С.М. Маджд / «Екологічний стан навколишнього середовища та раціональне природокористування в контексті сталого розвитку»: VI Міжнарод. наук.-практич. конф., 26-27 жовтня 2023 р.: тези доп. Херсон: 2023. С. 154-156.

3. Бондар О.І. Екологічні виклики щодо європейської інтеграції України // О.І. Бондар, С.М. Маджд, С.І. Чернов, О.М. Коваль / «Конституційне право ЄС в аспекті євроінтеграції України»: Міжнарод. наук.-практич. конф., 21.04.2023 р.: тези доп. Харків: 2023. С. 254-256.

4. Постанова Кабінету Міністрів України Про затвердження критеріїв визначення планованої діяльності, яка не підлягає оцінці впливу на довкілля, та критеріїв визначення розширень і змін діяльності та об'єктів, які не підлягають оцінці впливу на довкілля № 1010 від 13.12. 2017 року із змінами та доповненнями від 01.08.2023 р.